

juxta Sporer 1. c. cum Cajet., Sanch., Laym.: saepe tamen gravia peccata ob periculum blasphemandi formaliter, et ob scandalum. Juxta Suar. et alios ex se sunt peccata mortalia; cuius sententia respectu eorum vera est, qui ista tanquam levia contemnunt, cum ordinarie gravissimum scandalum conjunctum sit.

3. *Dass dich Gott schände, infamet te Deus: dass dich Gottes Sacrament, Blut Christi schände, te Sacramentum Dei, te Christi sanguis infamet.* Hae formulae per se sunt formales blasphemiae et gravia peccata ex genere suo, quia graviter laedunt honorem divinum in se, et in Sacramentis; passio, sanguis Christi non sunt ordinata ad perdendum, sed ad salvandum.

4. *Kreuz-, Donner-, Blitz-, Stern-Sacrament, sanguinis tonitru, fulgur, stella, sacramentum, et ejusmodi impiae loquela facile non possunt excusari a gravi peccato; praeterquam enim quod cedant in gravem contemptum Sacramentorum, gravissime simul omnium piorum aures offendunt.* Multo minus a gravi blasphemia excusandae sunt sequentes absurdissimae formulae ob nimis contemptibilem combinationem, v. g. *Du Sacraments-Hur, tu Sacramenti fornicator: du Sacraments-Schelm, tu scelest Sacramenti etc. de his specialiter consule P. Gobat in Alphabeto quadruplici P. 3. de blasph.*

521. V. Remedia adversus blasphemias sunt duplices generis: alia pro castigandis praeteritis noxis; inter haec praeter consueta scil. orationem, jejunium, eleemosynas etc. utiliter injungetur, ut toties, quoties poenitens blasphemavit, ad pedes Crucifixi precetur veniam, eliciendo affectum, v. g. Laudetur sanctissimum Sacramentum, laudetur Deus, Gloria Patri ... vel ex his affectibus rosarium sibi concinnet per aliquod tempus quotidie recitandum. Ita P. Herzog p. 2. n. 213.

Alia media sunt ad impediendas futuras blasphemias. 1. Ponatur ante oculos malitia blasphemiae; hoc enim vitium diabolo et damnatis proprium est juxta illud Apoc. 13. 6. *Et aperuit os suum* (draco infernalis) *in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus.* Hinc linguae blasphemorum a s. Chrysost. recte vocantur vehicula diaboli, blasphemiae autem canini et stygii latratus. Vide P. Drexelii Phact. c. 6. §. 5. s. Hier. ait, *nihil horribilis esse blasphemia, quae ponit in excelsum os suum.* — 2. Proponat Confessarius poenas gravissimas blasphemis statutas tum a Deo, tum a magistratu civili: *Maledicti erunt qui contempserint te, et condemnati erunt omnes, qui blasphemaverint te.* Tob. 13. 16. Argentoratensis magistratus anno 1569. uni e praesidiariis militibus suis, eo quod blasphemasset, linguam per cervicem extrahi jussit. Vide Paedagog. Christ. p. 1. c. 5. §. 2. Si ullum vitium certe blasphemiam ferro et igne magistratus civilis persecui tenetur, *quia per hanc non creata res, ut fit in furto, homicidio etc. sed ipsa Dei majestas in se ipsa laeditur,* ait S. Ephrem. — 3. Ostendat, quod per blasphemias non minor irreverentia irrogetur Ss. Sacramentis, et Sanguini Christi, quam si pedibus concilarentur, quae tamen sola sunt media solvendi debita nostra, et miseriam aeternam avertendi. — 4. Denique credant blasphemi, certius reprobationis et infelicitatis futurae signum non esse, quam consuetudinem blasphemandi; quemadmodum enim filii Dei divinis laudibus assueti eos psalmos addiscunt in terris, quos cantabunt in coelis; ita filii diaboli ea cantica (blasphemias) discunt in mundo, quae cantabunt in inferno, ait Peraldus.

ARTICULUS II. *De Juramento.*§. I. *Quid, et quotuplex sit Juramentum.*

522. Q. I. Quid sit Juramentum. R. Juramentum est *invocatio divini nominis in testimonium alicujus rei* S. Th. 2. 2. q. 89. a. 1. cum S. Aug. Alias etiam appellatur *Sacramentum*, quia est sacra quedam, et religiosa invocatio divini testimonii ad fidem dictis, vel promissis faciendam. Unde ad juramentum essentialiter requiritur, ut fiat per Deum vel *directe et expresse*, quando ad ipsum Deum testem immediate recurritur, quod praeципue ab intentione jurantis pendet, et ex forma jurandi, v. g. *Juro per Deum, Deus sit testis, veritatem dico in Christo Jesu.* Rom. 9. Item quoties veritas fidei adducitur ad confirmandum dictum, v. g. *quam vere Deus vivit, et illud olim usitatum: Vivit Dominus: So wahr Gott im Himmel ist,* quam verum est Deum in coelis esse: *So wahr Gott Mensch geworden ist etc.* quam verum est Deum hominem factum fuisse etc. Per quas formulas non intenditur omnimoda comparatio inter nostram et divinam veritatem, hoc enim esset blasphemum, sed tantum aliqualis secundum modum confirmandi firmissimum. Vel *tacite et indirecte*, quando juratur per creaturas, non absolute sed relative ad Deum spectatas, quatenus in iis specialiter elucet Dei bonitas, maiestas, sapientia. Ita Moyses juravit Deut. 4. *Testes invoco coelum et terram h. e. testem invoco Deum, qui sua potentia creavit coelum et terram.* Simili modo jurari solet per crucem cum ordine ad Christum, qui pro nostra salute in cruce mortuus est: ita per sancta Evangelia juxta Laym. L. 4. t. 3. c. 1. n. 6. Juramentum eo decentius est per creaturam, quo haec nobilior est, in qua divina vis clarius resplendeat, adeo ut si quis creaturam ignobilem in testimonium dicti sui adfert, v. g. *juro per has paleas, censeri debeat jocosum seu illusorium.*

523. Q. II. Quotuplex sit juramentum. R. 1. Aliud est *solemne*, quod fit cum aliqua solemnitate, v. g. coram testibus et Notario, contactu Evangelii. Aliud *simplex* quod fit sine solemnitate. 2. Aliud est *contestatorium*, quo Deus simpliciter vocatur in testem, v. g. *Testor Deum.* Aliud *execratorium vel imprecatorium*, quo Deus simul in testem, et vindicem vocatur, v. g. *Punit me Deus, nisi ita sit.* Aliud *assertorium*, quo juratur aliquid ita esse, aut non esse, vel fuisse. Aliud *promissorium*, quo aliquid futurum promittimus. Hoc juramentum semper firmat duo, unum de praesenti, quod jurans de facto habeat seriam voluntatem id faciendi quod jurat; alterum de futuro, quod suo tempore sit impleturus, quod promittit. Denique juramentum *comminatorium* est, quo quis cum juramento minatur, se aliquid facturum. Aliae species juramenti pertinent ad judicium forense.

§. II. *Principia generalia de Juramento.*

524. Princ. I. *Juramentum cum debitibus requisitis de se est licitum, et honestum.* Dixi *licitum*: patet ex Scriptur. Deut. 6. *Illi soli servies, ac per nomen illius jurabis:* et psal. 62. *Laudabuntur omnes, qui jurant in eo.* Sic juravit Apost. ad Rom. 1. *Testis enim mihi est Deus:* ad Gal. 1. *Ecce coram Deo, quia non mentior.* Dixi etiam *honestum*: tum quia est actus Religionis, quo Deum tanquam summe sapientem, et omniscium profitemur, tum quia finis est honestissimus, qui est ad confirmandam rem dubiam seu controversam, juxta illud ad Hebr. 6. 16. *Omnis controversiae finis ad confirmationem est juramentum.* Nec ad plenam confirmationem sufficit testimonium humanum, utpote quod est mendacio obnoxium. Nec obstat illud Matth. 5. *Ego autem dico vobis non jurare omnino, scil. si*

desint necessariae conditiones. Requisita ad licite jurandum sunt *Veritas, Judicium, et Justitia*, juxta illud Jerem. 4. *Jurabis, vivit Dominus, in veritate, judicio, et justitia*. *Veritas* exigit, ut res, de qua juratur, sit vera, ne veracissimi Numinis testimonium adducatur in confirmationem mendacii; unde materia sive objectum *juramenti assertorii* est omne factum, quod ex certa vel rationabili causa absque prudenti formidine coram Deo judicatur esse verum; de incognitis enim vel dubiis jurare impium est. In juramento promissorio veritas intentionis exigit, ut jurans habeat animum implendi rem promissam. *Judicium*, ut non temere, et non leviter, sed cum reverentia, discretione et seria intellectus consideratione, ex rationabili causa necessitatis, vel utilitatis juretur. *Justitia* exigit, ut testimonium Dei non adducatur in confirmationem rei inhonestae, sive dicti iniqui atque peccato obnoxii, ex animo majorem illi fidem faciendo. *Laym.* l. c. c. 3. n. 3., *Stoz L.* l. p. 3. q. 3. n. 187. Denique forma jurandi consistit in expressa vel tacita invocatione divini nominis ex intentione Deum vocandi in testem: per hoc differt ab oratione, per quam Deus vocatur in auxilium.

525. *Principium II.* Materia juramenti promissorii, sive id quod jurato promittitur, primo debet esse honestum et licitum, quia juxta c. 18. de jurejur. *Juramentum non est vinculum iniquitatis*, et juxta reg. 58. in 6. non est obligatorium contra bonos mores praestitum juramentum. Hinc juramentum de re etiam tantum venialiter mala factum in se est peccatum, nec obligat ad praestandum promissum. Secundo debet esse de re possibili, quia Deum vocare in testem rei, quae nunquam futura creditur, est nugatorium, et gravis irreverentia. Tertio. Non debet esse in praejudicium tertii, alias esset invalidum, si vero simul in damnum proximi, esset peccaminosum, c. *quamvis* 2. de pactis in 6.... Quarto. Si juramentum soli Deo fiat, non tantum debet esse de re licita, sed etiam de meliore bono, quam sit oppositum, ut dicetur de voto. Effectus juramenti promissorii libere facti est obligatio *Religionis erga Deum*, et *justitiae erga illum*, cui aliquid jurato promittitur, si hic acceptaverit promissionem: obligatio religionis est personalis, ideoque non transit in haeredes vel successores jurantibus, obligatio autem *justitiae* in tali juramento est realis, ideoque transit ad haeredes, quia est pactum vel contractus inhaerens rei; hinc tenetur haeres *Titio* praestare id quod *Cajus pater* in vivis licite *Titio* promiserat. Utraque obligatio gravis vel levis est pro gravitate vel levitate materiae; *quamvis* enim jurans circa rem levem intendat se intuitu divini testimonii firmare ad non mutandam voluntatem, id tamen probabilius non nisi proportionate ad exigentiam materiae intendit. Juxta probabiorem ex juramento de facienda vel omittenda re indifferenti, quatenus est indifferens, nulla oritur obligatio; quia talis actio manet otiosa, adeoque moraliter mala; ergo non potest esse materia juramenti obligatorii. Ita *Suar.* T. 2. de Relig. L. 2. c. 16. n. 1., *Laym.* l. c. c. 6. n. 3. unde si jurasti, v. g. te festucam levaturum, ad aedes alicujus non accessurum etc. non teneris servare juramentum, quia id quod jurasti, sic manet indifferens. Quod si vero actio vel omissione actionis ex se indifferens ad finem honestum, vel alterius utilitatem referatur, oritur obligatio, quia induit honestatem alicujus virtutis. Hinc si jurasti, te alicujus aedes non ingressurum, non lusurum ibi, ut evites peccatum, teneberis juramento. *Laym.* l. c., *Bonac.*, *Babenst.* hie. n. 50.

526. *Princip. III.* Qui jurat deficientibus conditionibus n. 525. allegatis, peccat primo quidem deficiente veritate semper graviter, etiamsi in re levi id fiat. Vide prop. 24. ab *Innoc.* XI. damnatam. Ratio: quia semper gravissima irreverentia est, adducere Deum in testem falsi adeoque

hic non excusat levitas mendacii, vel parvitas materiae, sed solus defectus advertentiae; sicut enim generaliter ad peccatum mortale requiritur voluntarium, et sufficiens deliberatio, ita etiam hic. Ejusmodi juramentum vocatur *perjurium*, quod juxta *Mastrum* et *Reiffenst.* Theol. mor. T. 6. dist. 2. n. 28. est juramentum de falso in opinione jurantis. Peccaret etiam graviter, qui dubitaret de rei veritate, et tamen juramento eam confirmaret; quia se exponeret manifesto periculo adducendi Deum in testem falsi. *Reiffenst.* l. c... Secundo qui jurat ex defectu judicii, venialiter peccat per se loquendo (et vocatur *juramentum incautum*), quia tunc non latet gravis irreverentia, cum Deus adducatur in testimonium rei verae, quamvis imprudenter ex defectu justae causae juretur, v. g. in re levi, modo absit scandalum, et fiat sine praejudicio tertii. *Reiffenst.* l. c. n. 13. Monet hic *Stoz* n. 190. cum *Sanch.* quod ii, qui inveteratam habent consuetudinem jurandi indiscriminatim sive verum sive falsum, peccent graviter, si ex magna negligencia omittant investigare veritatem, propter periculum falso, aut injuste jurandi, cui se advertenter exponunt: secus si negligencia levis tantum sit, et imperfecta. Tertio. Si ex defectu justitiae res mortaliter mala confirmetur, juramentum est mortaliter malum; veniale vero peccatum est, si res leviter mala confirmetur (hoc vocatur *juramentum temerarium*). Ideo si gravem famae detractionem juramento confirmes, peccas mortaliter. Eodem modo juramentum promisorium vel execratorum graviter vel leviter malum erit, prout malum volitum grave, vel leve fuerit, idque debet explicari in confessione, quia tale peccatum habebit duplē malitiam, ratione mali desiderati ei perjurii, vel juramenti temerarii. Ita *Herzig* l. c. n. 216. cum *Suar.*, *Laym.*, et aliis. Quarto. Si juramento promissorio desit animus exequendi id, quod promissum est, peccatur graviter peccato perjurii ex defectu veritatis primario requisitae, quantumvis res jurata levis sit, juxta dicta hoc n. *Stoz* l. c. n. 187. cum *Lessio* ubi n. 188. addit: Si promissio jurata de re mala, v. g. de homicidio patrando, seu de re vana, aut minus honesta, quam melius est non praestare, quam praestare (ideoque non est implenda) impleatur tamen ex intentione, quasi Deo placeret opus peccaminosum, blasphemia committeretur: si vero impleatur quasi ex obligatione juramenti pertineret ad superstitionem, et zelum non secundum scientiam; et haec circumstantia in confessione explicanda est. Denique qui jurat, se non facturum ea, quae sunt consilii, v. g. religionem se non ingressurum, peccat venialiter, quia est aliqua, licet levis irreverentia, adducere Deum in testem contra ipsius consilia. *Th. Sanch.* de jurament. c. 4. n. 30. De facto juramento in resol. cas.

527. *Princip. IV.* Obligatio juramenti cessat 1. Si res promissa mutetur, h. e. si ab initio licita fuerit et possibilis, postea fiat illicita, impossibilis, vel inutilis. 2. Si adjecta conditio non impleatur. 3. Per remissionem promissarii. 4. Si juramentum factum sit soli Deo, cessat per relaxationem, commutationem aut dispensationem. Vide dicenda de cessatione voti.

§. III. Resolvuntur Casus.

CASUS I.

Barbatianus se accusat, quod saepe juraverit. Instat Confessarius, quomodo? Respondet poenitens: 1. Fidem dictis facturus saepe dixi, re vera, profecto, quam vere vivo, res ita est, in rei veritate: sim fur, magus etc., si res ita non sit. 2. Alias rem confirmavi per animam, per conscientiam, per fidem meam: Deus scit, hoc ita esse: coram Deo loquor. 3. Aliquoties dixi: bei meinem End, per finem meum: sic me Deus adjuvet: juro per